

หัวข้อที่ 11

Soft Skills ทักษะทางสังคม

SOFT SKILLS (ทักษะทางอารมณ์และสังคม) คือ ทักษะที่เกี่ยวข้องกับบุคลิก พฤติกรรม และปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ซึ่งช่วยให้เราสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่นและจัดการกับปัญหาต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่างจาก **HARD SKILLS** ที่เป็นความรู้เฉพาะทางหรือทักษะเชิงเทคนิค (เช่น การเขียนโปรแกรม, การทำบัญชี, การผ่าตัด) **SOFT SKILLS** จะเน้นไปที่ "วิธีการ" ที่เราทำงานและสื่อสาร

01 สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับทักษะทางสังคม SOFT SKILLS ของนักเรียนเป็นอย่างไร

ด้านที่โดดเด่น	ด้านที่ยังเป็นปัญหา
การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (DIGITAL LITERACY): เด็กไทยยุคใหม่ปรับตัวกับเครื่องมือสื่อสารและ AI ได้เร็วมาก	การคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา: มีแนวโน้มรอค่ำสิ่งหรือพึ่งพาครูมากเกินไป การคิดหาทางออกด้วยตัวเอง
ความยืดหยุ่นและการปรับตัว: มีความพยายามที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ผ่านช่องทางออนไลน์ด้วยตนเอง	ความฉลาดทางอารมณ์ (EQ): การรับมือกับความกดดันและความล้มเหลว (RESILIENCE) ยังทำได้ไม่เต็มที่
การสร้างเครือข่ายออนไลน์: มีทักษะในการสร้างความสัมพันธ์ผ่านโลกโซเชียลได้กว้างขวาง	การสื่อสารในโลกจริง: ปัญหาเรื่องการนำเสนอ (PUBLIC SPEAKING) และการสื่อสารอย่างเป็นมืออาชีพ

02 ปัญหา และอุปสรรค

- ผู้เรียนขาดทักษะที่จำเป็นต่อโลกอนาคต
  - การคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา
  - ความฉลาดทางอารมณ์ (EQ)
- การสื่อสารในโลกจริง: ปัญหาเรื่องการนำเสนอ (Public Speaking) และการสื่อสารอย่างเป็นมืออาชีพ
  - **สาเหตุและอุปสรรค**
- ปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับ Soft Skills ของนักเรียนไทยมีหลายส่วน เช่น:
  - ระบบการศึกษา: ที่ยังเน้นการสอบแข่งขันและการท่องจำมากกว่าการทำโครงการกลุ่ม (Group Project)
  - พฤติกรรมการใช้สื่อ: การใช้เวลาในโลกออนไลน์สูงขึ้นอาจส่งผลให้ทักษะการเจรจาต่อหน้าลดลง
  - ช่องว่างระหว่างวัย: ความเข้าใจเกี่ยวกับ Soft Skills ของครู ผู้ปกครอง และนักเรียนที่อาจไม่ตรงกัน

03 SOFT SKILLS ที่จำเป็นสำหรับนักเรียนในบริบทปัจจุบัน

- **ทักษะการสื่อสาร (Communication Skills)**
ผู้เรียนสามารถสื่อสารความคิดได้อย่างเหมาะสม
- **ทักษะการทำงานเป็นทีม (Teamwork & Collaboration)**
ผู้เรียนทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง
- **ทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา (Critical Thinking & Problem Solving)**
ผู้เรียนคิดอย่างมีเหตุผล และตัดสินใจแก้ปัญหาในสถานการณ์จริงได้
- **ทักษะการจัดการอารมณ์และความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Intelligence)**
ผู้เรียนรู้จักควบคุมอารมณ์ เข้าใจตนเองและผู้อื่น สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้
- **ความรับผิดชอบและวินัยในตนเอง (Responsibility & Self-discipline)**
ผู้เรียนมีวินัย รับผิดชอบหน้าที่ของตนเอง ตรงต่อเวลา และมุ่งมั่นในการเรียนรู้
- **ความยืดหยุ่นและการปรับตัว (Adaptability)**
ผู้เรียนเปิดใจเรียนรู้สิ่งใหม่ ปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง และพร้อมเผชิญความท้าทายในอนาคต

04 วิธีพัฒนาผู้เรียนให้เกิด SOFT SKILLS "The Triple-A Project Cycle"

ขั้นตอน (Phase)	กิจกรรมหลัก	ทักษะที่ได้รับ (Skill Focus)
1. Analysis (วิเคราะห์ปัญหา)	นักเรียนจับกลุ่มสำรวจปัญหาในโรงเรียนหรือชุมชน แล้วใช้เครื่องมืออย่าง Design Thinking เพื่อหาต้นตอของปัญหา	การคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหา: ฝึกการตั้งคำถาม ค้นหาข้อมูล และระบุปัญหาที่แท้จริง
2. Awareness (ตระหนักรู้และจัดการอารมณ์)	ในช่วงที่ทำงานกลุ่มและมีความเห็นต่าง ครูจะสอดแทรกกิจกรรม Reflection (การสะท้อนคิด) เพื่อให้เด็กสำรวจความรู้สึกตนเองและเพื่อน	ทักษะทางอารมณ์ (EQ): ฝึกความอดทน การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น (Empathy) และการจัดการความเครียด
3. Articulation (สื่อสารอย่างทรงพลัง)	นำเสนอวิธีแก้ปัญหาผ่านการทำ Storytelling หรือการโต้วาที (Debate) เพื่อโน้มน้าวใจให้ผู้อื่นเห็นด้วยกับแนวคิดของกลุ่ม	การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ: ฝึกการพูดในที่สาธารณะ การใช้ภาษาที่เหมาะสม และการรับฟังอย่างตั้งใจ

บทบาทของครู (The Facilitator Role)

เปลี่ยนบทบาทเป็น "ผู้อำนวยความสะดวก" เพื่อกระตุ้นให้เด็กดึงศักยภาพด้าน Soft Skills ออกมาในแต่ละขั้นตอนของ Triple-A ครูจะรับบทบาทเฉพาะตัวที่ช่วยส่งเสริมทักษะทั้ง 3 ด้าน ดังนี้:

- **ช่วง Analysis (การวิเคราะห์):** ครูทำหน้าที่เป็น "นักตั้งคำถาม" (Inquisitor) ?
แทนที่จะบอกว่าปัญหาคืออะไร ครูจะใช้คำถามปลายเปิด เช่น "ทำไมสิ่งนี้จึงเป็นปัญหา?" หรือ "ใครได้รับผลกระทบมากที่สุด?" เพื่อฝึกให้เด็กคิดวิเคราะห์ด้วยตัวเอง
- **ช่วง Awareness (การสร้างความตระหนักรู้):** ครูทำหน้าที่เป็น "กระจกเงา" (Reflector) □
เมื่อเกิดความขัดแย้งในกลุ่ม ครูจะไม่ตัดสินว่าใครถูกหรือผิด แต่จะช่วยสะท้อนอารมณ์ให้เด็กเห็น เช่น "ครูสังเกตเห็นว่าตอนนี้เรากำลังรู้สึกหงุดหงิด มีใครอยากระบายความรู้สึกออกมาไหม?" เพื่อฝึกทักษะทางอารมณ์ (EQ)
- **ช่วง Articulation (การสื่อสาร):** ครูทำหน้าที่เป็น "โค้ช" (Coach) ◀
ช่วยขัดเกลาวิธีการนำเสนอ ให้ความสำคัญเรื่องการใช้ภาษาที่ชัดเจน ทักษะการเรียบเรียงลำดับความคิดเพื่อให้สื่อสารได้มีประสิทธิภาพที่สุด

